Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: U 81/2023 vp; Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin [xxxx] laajentamisesta koskemaan jäsenvaltiossa laillisesti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia (COM(2023) 698 FINAL)

Esityksen tausta ja keskeinen sisältö

Komissio antoi 6 päivänä syyskuuta 2023 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi koskien eurooppalaista vammaiskorttia ja vammaisten henkilöiden pysäköintilupaa (COM(2023) 512 final). Valtioneuvosto on toimittanut eduskunnalle 19.10.2023 ehdotusta koskevan kirjelmän U 61/2023 vp. Eurooppalainen vammaiskortti olisi tunnustettu todiste vammaisuudesta kaikkialla EU:ssa, ja sillä saisi yhtäläiset erityisehdot ja -kohtelun julkisissa ja yksityisissä palveluissa, kuten liikenteessä ja kulttuuritapahtumissa, kuin kyseisessä maassa asuvat henkilöt, joilla on siellä tunnustettu vammaisasema. Pysäköintilupa oikeuttaisi maassa vierailevan vammaisen henkilön, jolla on oman maansa myöntämä eurooppalainen pysäköintilupa, yhtäläiseen erityiskohteluun pysäköintiehdoissa- ja paikoissa. Neuvosto hyväksyi ehdotuksesta yleisnäkemyksen 27.11.2023 ja siitä neuvotellaan parhaillaan Euroopan parlamentin kanssa.

Komissio antoi 31 päivänä lokakuuta 2023 uuden erillisen ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (COM(2023) 698 final), jonka tavoitteena on varmistaa, että eurooppalaista vammaiskorttia ja vammaisten henkilöiden pysäköintilupaa koskevassa direktiiviehdotuksessa vahvistettuja puitteita sovelletaan myös jonkin jäsenvaltion alueella laillisesti oleskeleviin vammaisiin kolmansien maiden kansalaisiin heidän matkustaessaan tai liikkuessaan lyhyen aikaa toisessa jäsenvaltiossa.

Ehdotuksen tavoitteena on edistää vammaisten kolmansien maiden kansalaisten mahdollisuuksia käyttää unionin oikeuden mukaista oikeuttaan liikkua muissa jäsenvaltioissa tai matkustaa niihin, ja varmistaa heidän tehokkaampi osallistumisensa ja osallisuutensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti unionin kansalaisten kanssa.

Direktiiviehdotuksen (COM(2023) 698 final) mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että eurooppalaista vammaiskorttia ja vammaisen henkilön pysäköintilupaa koskevassa direktiivissä vahvistettuja sääntöjä sovelletaan kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuulumattomiin jonkin jäsenvaltion alueella laillisesti oleskeleviin kolmansien maiden kansalaisiin, joiden vammaisaseman kyseinen jäsenvaltio on tunnustanut, ja joilla on unionin oikeuden mukaisesti oikeus liikkua muissa jäsenvaltioissa tai matkustaa niihin.

Direktiivillä ei vaikuteta jonkin jäsenvaltion alueella laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten liikkuvuuteen unionin alueella sovellettaviin unionin sääntöihin vaan sillä pyritään helpottamaan heidän mahdollisuuksiaan käyttää jo olemassa olevaa oikeuttaan liikkuvuuteen.

Direktiiviehdotus koskisi vain kyseisten henkilöiden osalta lyhytaikaista vierailua tai oleskelua toisessa jäsenmaassa.

Suomessa liikkumisesteisen pysäköintitunnuksen ja vammaiskortin voi nykyisinkin saada kansalaisuudesta riippumatta ehtojen täyttyessä.

Käsittely Euroopan unionissa

Direktiiviehdotuksen käsittely on käynnissä neuvoston sosiaalityöryhmässä.

Euroopan parlamentissa ehdotuksen käsittelystä vastaa työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta (EMPL) ja kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE). Käsittely parlamentissa on käynnissä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää tärkeänä EU-tason toimia, joilla edistetään YK:n vammaisyleissopimuksen toimeenpanoa. Suomen vammaispolitiikka perustuu perus- ja ihmisoikeuksiin ja niiden turvaamiseen. Perustuslain ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti vammaispolitiikan kulmakivet ovat vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, osallisuus yhteiskunnassa ja päätöksenteossa, itsemääräämisoikeus, esteettömyys, oikeus itsenäiseen elämään sekä tarvittavat yksilölliset palvelut ja tuki.

Valtioneuvosto kannattaa ehdotuksen mukaisesti vammaiskorttia ja pysäköintilupaa koskevan direktiiviehdotuksen soveltamisalan laajentamista jäsenvaltion alueella laillisesti oleskeleviin kolmansien maiden kansalaisiin. Ehdotuksella vahvistettaisiin vammaisten kolmansien maiden kansalaisten yhdenvertaisuutta ja mahdollisuutta käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

Tea Hoffrén

Erityisasiantuntija

Asiakkaat ja henkilöstö –yksikkö, Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja palvelut –osasto, sosiaali- ja terveysministeriö

Tuomas Leppo

Erityisasiantuntija

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja palvelut –osasto, sosiaali- ja terveysministeriö